
Instrumenti za procjenu oštećenja i ograničenja aktivnosti u bolesnika sa stanjima šake: europska Delphi studija

---

Ozljede šake među najčešćim su ozljedama u svijetu, a čine oko 20 % svih posjeta bolničkim hitnim službama. Ozljede i bolesti šake (zajedničkim imenom stanja šake) mogu utjecati na sposobnost osobe da uspješno sudjeluje u svakodnevnim aktivnostima, kako radnim tako i aktivnostima u slobodno vrijeme, i stoga mogu imati ozbiljne posljedice na društveno sudjelovanje i kvalitetu života vezanu uz zdravlje. Korištenje valjanih, pouzdanih i odgovarajućih instrumenata za procjenu utjecaja stanja šake na funkcioniranje i kvalitetu života neophodno je za kliničku odluku, praćenje napretka pacijenta i procjenu učinkovitosti liječenja.

U posljednjih nekoliko desetljeća, stručnjaci iz područja kirurgije i rehabilitacije šake naglasili su potrebu za suglasnosti u definiranju uže skupine instrumenata za procjenu kako bi se olakšao univerzalni opis i usporedba pojedinih oštećenja šake i srodnih invaliditeta. Mnogi su alati dostupni za procjenu oštećenja i ograničenja aktivnosti u bolesnika sa stanjima šake, ali trenutno ne postoji standardizirani i prihvaćeni osnovni set za korištenje u ovoj skupini bolesnika. Na temelju saznanja o raspoloživim instrumentima i njihovim odnosima s relevantnim ICF kategorijama (International Classification of Functioning, Disability and Health), provedena je Međunarodna Delphi studija (HandART-Delphi studija). Cilj je bio postići multidisciplinarni europski konsenzus o skupini alata za procjenu i korištenje u bolesnika sa stanjima šake koji trebaju kirurške ili nekirurške intervencije.

Stručnjaci Europskog saveza društava za liječenje šake, kirurgiju šake te fizikalnu i rehabilitacijsku medicinu pozvani su da sudjeluju u studiji. Za sudjelovanje u HandART-Delphi studiji stručnjaci su morali imati dovoljno kliničkog iskustva u liječenju ozljeda šake i/ili bolesti šake tijekom posljednjih 5 godina te imati odgovarajuće znanje engleskog jezika. Ukupno je sudjelovalo 30 stručnjaka, a sudjelovanje je provedeno elektroničkim putem. U 3 kruga, sudionici su zamoljeni ocijeniti 13 unaprijed odabranih kategorija Kratke međunarodne klasifikacije funkcioniranja, invaliditeta i zdravlja, osnovni set (BICF-CS) za stanja šake. Osim toga, zamoljeni su da odaberu između 55 unaprijed određenih instrumenata koji preferiraju za svaku kategoriju, potvrđivanjem ili odbijanjem

izjava o specifičnim instrumentima. Konsenzus se temeljio na $\geq 75\%$ suglasnosti. Svih 13 prethodno odabranih ICF kategorija smatrano je relevantnim. Nakon 3 kruga, izabrano je 9 instrumenata : test određivanja oblika teksture (Shape Texture Identification Test), Semmes Weinstein monofilamentni test (Semmes Weinstein Monofilament Test), vizualna analogna skala boli (Visual Analogue Scale for pain) goniometar, Jamar dinamometar, uređaj za mjerenje pritiska prstom (Pinch Gauge Device), upitnik za težinu simptoma hladne intolerancije (Cold Intolerance Symptom Severity Questionnaire), kanadsko radno izvedbeno mjerenje (Canadian Occupational Performance Measure) i upitnik za invaliditet ruke, ramena i šake (Disabilities of the Arm, Shoulder and Hand Questionnaire).

U ovoj europskoj Delphi studiji multidisciplinarni dogovor je postignut za 9 alata za procjenu oštećenja i ograničenja aktivnosti u bolesnika sa stanjima šake odnoseći se na 13 kategorija BICF-CS za stanja šake. Buduća istraživanja trebala bi biti usmjerena na postizanje dogovora o instrumentima koje bi trebalo koristiti za rješavanje preostalih kategorija BICF-CS, kao što su „emocionalni čimbenici“ i „okolišni čimbenici“. HandART osnovni set važan je korak naprijed u kliničkoj praksi i istraživanjima u ovoj populaciji pacijenata koji omogućava liječnicima i istraživačima odabrati najbolje raspoložive testove za svoje potrebe i olakšati usporedbu između kliničkih studija.

Anita Kanižaj, dr. med.

Preuzeto iz van de Ven-Stevens LA, Graff MJ, Selles RW, Schreuders TA, van der Linde H, Spauwen PH, Geurts AC. Instruments for assessment of impairments and activity limitations in patients with hand conditions: A European delphi study. J Rehabil Med 2015;47(10):948-56.